

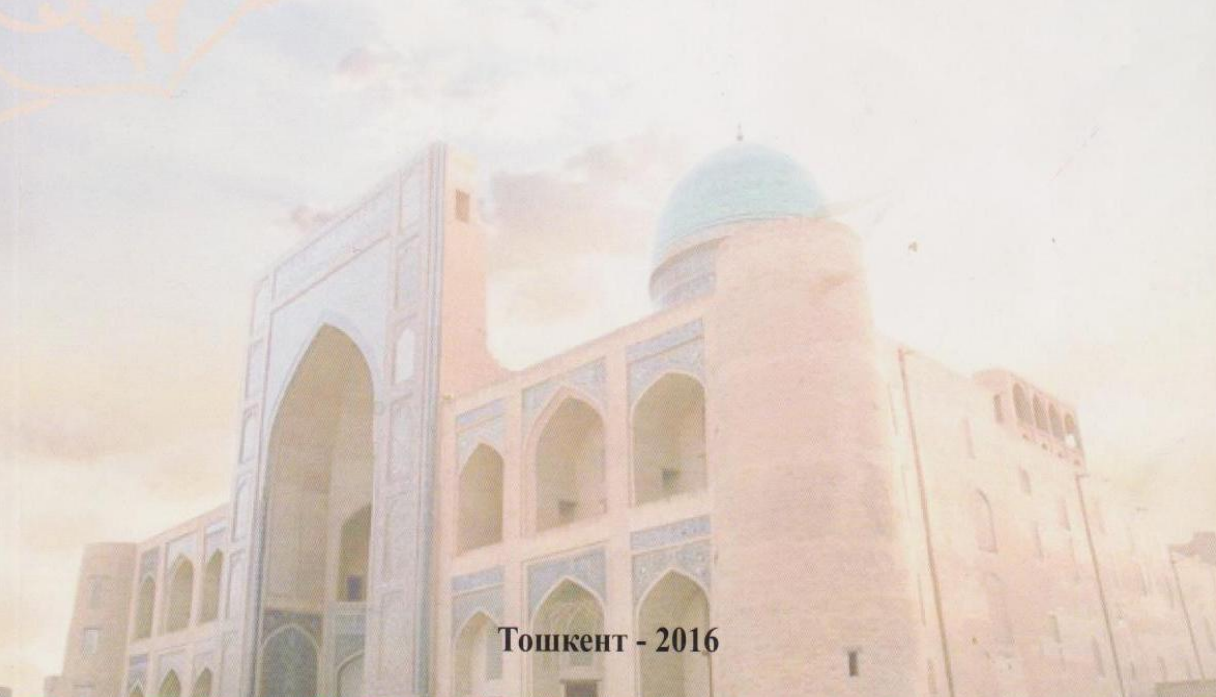
**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ**

**“ФАРМАЦИЯДА ФАН, ТАЪЛИМ ВА ИШЛАБ
ЧИҚАРИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ”**

**РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ
(ХАЛҚАРО ИШТИРОКДА) МАТЕРИАЛЛАРИ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ (С МЕЖДУНАРОДНЫМ УЧАСТИЕМ)**

**«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И
ПРОИЗВОДСТВА В ФАРМАЦИИ»**

Тошкент - 2016

Тажриба гуруҳидаги ҳайвонларга таблеткадан 50 мг/кг дозаларда оғиз оркали берилди. Назорат гуруҳидаги ҳайвонларга мос равишда дистилланган сув юборилди.

Натижалар: гербапол таблеткасининг кумулятив таъсирини каламушларда ўтказилган тажрибалар шуни кўрсатдики назорат ва тажриба гуруҳидаги ҳайвонларнинг массасида тажрибани 20-чи кунга бориб деярли бир хил ҳолат масса қайд қилинди. Ҳайвонларнинг шиллик қаватларида бирон-бир ўзгариш бўлмади. Нафас олиш ва овқатларга интилиш ҳам бир хил бўлди.

Таблетканинг аллергия реакцияси ҳайвонларда олиб борилганда назорат гуруҳидаги ҳайвонларга тажрибани 21 кун тухум оксиди юборилгач аллергия реакцияни маълум симптомлари: нафас олиш ҳаракати тезлашди, скелет мушакларини тонуси бўшади, ҳаракати бузилди ва ҳайвонлар ҳолатида безовталиқ белгилари юзага чиқди. Препаратни олган ҳайвонлар гуруҳида кўрсатилган симптомлар деярли қайд этилмади.

Хулосалар: Демак, гербапол таблеткасининг фармако токсикологик хоссалари яъни кумулятив таъсири ва аллергия реакциялари лаборатория каламушларида ўрганилди. Олинган натижалардан шундай хулосага келиндики, таблетка кумулятив таъсирдан ҳоли экан. Шунингдек таблетка аллергия реакцияларни юзага чиқармади.

Адабиётлар: 1. Асатов С.И., Убайдуллаева Х.А., Турсунова М. Қушторон ва тубулға баргли бўймадорон ўсимликлари қуруқ экстрактивнинг таблетка таркиби ва технологияси. // Фармацевтик журнал- Тошкент, 2013.- №3.- Б.55-58.

2. Убайдуллаева Х.А., Асатов С.И., Алиев Х.У. , Қушторон ва тубулға баргли бўймадорон ўсимликлари биофаол моддалари асосида қаттиқ дори шаклининг биологик фаоллигини аниқлаш// Инфекция, Иммуниет ва Фармакология,- Тошкент, 2014,- №4. –Б.133-137.

3. Хабриев Р.У. , Руководство по экспериментальному (доклиническому) изучению новых фармакологических веществ. // Москва,-2005, С-832.

Abzalov A.A., Fayzullaeva Z.R.

(CYNARA SCOLYMUS L.) TIKANLI ARTISHOKDAN EKOLOGIK TOZA MAXSULOT OLIISH VA ATROF MUXIT TOZALIGINI SAQLASHDA MA'DAN OZIQLANISHNING ROLI

Toshkent farmatsevtika instituti, Toshkent sh., O'zbekiston Respublikasi

E-mail: pharmi@pharmi.uz

Keyingi yillardagi tadqiqotchilarning ko'rsatishlaricha, qishloq xo'jalik va dorivor o'simliklar yetishtirishda ma'dan o'g'itlar va o'simliklarni ximoyalashning kimyoviy vositalarini intensiv ishlatilishi, shuningdek, tuproqni qayta ishlashning turli sistemalari mikrobiologik jarayonlar xamda oziqa elementlarining aylanishini tezlashtirar ekan. Bu gumusli moddalarning adsorbent toksik birikmalar va tuproq qatshuvchi mineral oziq elementlar sifatida ximoya funksiyasining pasayishiga olibkelib, dorivor o'simliklar xosildorligi oshishini cheklovchi va mineral o'g'itlar, ayniqsa azot samaradorligini pasaytiruvchi omil bo'lib qoldi. O'simliklarda azotli o'g'itlar foydali ta'sirining koeffitsentini oshirish va uning ishlatilmasdan qolishini kamaytirish uslublaridan biri sekun ta'sir etuvchi azotli o'g'itlarni qo'llash muxim amaliy axamiyat kasb etadi.

Ishning maqsadi: tadqiqotlarimizda tikanli artishok tomonidan mochevina va karbamid formaldegidli o'g'itlarining azotini o'zlashtirilishi, ularning tuproqda aylanishi, axamiyati, atrof muhitni ifloslantirishini kamaytirish va ekologik toza mahsulotlar olish yo'llarini o'rganishni o'z oldimizga maqsad qilib qo'ydik.

Tadqiqot uslubi va materiallari: O'zbekiston Respublikasining Toshkent viloyatining tipik, sho'rlanmagan, bo'z tuproqlari va Navoiy viloyatining o'rtacha sho'rlangan och tusli bo'z tuproqlarida mochevina va karbamid formaldegid o'g'itlarining (KFO') qo'llanilish samaradorligini o'rganish maqsadida vegetatsion va dala tajribalari o'tkazildi. Vegetatsion tajribalar uchun tuproq dala tajribalaridan olindi.

Natijalar: o'tkazgan tadqiqotlarimiz natijalarini ko'rsatishicha tuproqdagi nitratlar va ammiak azotining miqdori qo'llanilayotgan azotli o'g'itlarning shakliga bog'liq bo'lar ekan. Tadqiqotlarimiz natijalariga ko'ra, tuproqdagi nitratlarning miqdoriularni aniqlashning barcha muddatlarida

mochevinaga nisbatan, KFO' (korbamid formaldegid o'g'iti) solinganda pasayib ketishi kuzatildi. Yerosti suvlariga yaqin sho'r tuproqli sharoitlarda KFO' ni qo'llanilishi bu xolat yerosti suvlariga nitratlarning yuvilib ketishi natijasida azotning ma'lum miqdorini yo'qolishi kuzatildi. Bundan tashqari, tuproqda nitratlarning ko'p miqdori standart o'g'itlar solinganda o'lchamlari ma'lum kattalikda yetadigan azotning yo'qotilishiga sabab bo'ldi. Natijada atrofimizdagi muxitni ifloslantiruvchi bir qator muammolar paydo bo'ldi, ular orasida tuproqda nitratlar miqdorinin goshib ketishi katta xavf tug'diradi. Bunda nitratlar nafaqat tuproq-grunt, grunt suvlarida, balki me'yoridan ziyod oziq-ovqat maxsulotlari inson va xayvon organizmlariga tushadi. Shu nuqtai nazardan grunt suvlariga yaqin sho'rlangan och tusli bo'z tuproqlar sharoitida KFO' ning o'rganilayotgan tikanli artishok o'simligini o'stirishda qo'llanilishi ekologik jixatdan standart o'g'itlarga nisbatan ekologik toza maxsulot olishga qulaydir.

Xulosalar: och tusli tipik sho'rланmagan bo'z tuproqlarda, ayniqsa grunt suvlariga yaqin sho'rlangan och tusli bo'z tuproqlar sharoitida (*Cynarascolumus L.*) tikanli artishokga azotning ammoniy nitratli shakllaridan ko'ra, korbamid formaldegid o'g'itlarini ishlatilishi atrof-muxitni nitratlar bilan ifloslani shini kamayishiga imkon beradi. KFO' azotning o'simlikka foydali ta'sir koeffitsentini oshiradi va tuproqda azotning samarasiz yo'qolishini kamaytiradi va shu tufayli bu o'g'itni qo'llanilishi atrof muxit ifloslanishini kamaytirib ekologik toza xom ashyo olish imkonini beradi.

Adabiyotlar: 1. Курсанов А.Л. Период поисков и обновления. Новые направления в физиологии растений. М., "Наука", 1985, с. 28.

2. Яровенко Г.И. Физиоло-биохимические основы повышения эффективности азотных удобрений в хлопководстве. Ташкент, Узбекистан, 1969, с. 89-91.

3. Яровенко Г.И., Умаров А. Действие мочевино формальдегидных удобрений на биологическую способность почв, нитратонакопление, урожайность хлопчатника. Узб. биол. журн., 1963, №6, с. 34-35.

4. Мадраимов И., Джалилов М. Эффективность использования мочевино-формальдегидных удобрений под хлопчатник на сероземах. Сб. "Применение удобрений в хлопководстве". Ташкент, Фан, 1966, с.88-90.

Нурмухамедов А.А., Абзалов А.А., Қодирова Д.Э.

ТИКАНЛИ АРТИШОКНИНГ СУВ РЕЖИМИНИ БОШҚАРИШ ОРҚАЛИ АТРОФ МУХИТ ИФЛОСЛАНИШИНИ КАМАЙТИРИШ ХАҚИДА

Тошкент фармацевтика институти, Тошкент ш., Ўзбекистон Республикаси

E-mail: pharmi@pharmi.uz

Ишнинг мақсади: Маълумки тиканли артишок ривожланишининг ҳар бир даврини бири-бирига ўхшамайдиган шароитда турли муддатларда ўтайдилар. Маълумки тез пишар навлар ҳосилнинг миқдорини камайишига сабаб бўлувчи тез қаришдан сақланган ҳолатда озиқа моддаларини кам ўзлаштирадилар ва айни вақтда уларни исроф қилмасдан тежаб сарфлайдилар (Мосолов.1979).

Бир қатор ўтказилган тадқиқотлар маъдан озикланиш ва ўсимликларни сув билан таъминланганлик даражаси ўртасида ўзаро боғлиқлик борлигини кўрсатади (Меднис, 1953; Самиев, 1979 ва бошқалар). Бу жараёнлар ўз навбатида ўсимликларнинг ҳосилдорлигини бошқаришда муҳим аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам тиканли артишок ҳосилдорлигини унинг хусусиятларига, сув билан таъминланганлик даражасига ва ўғит азотини ўзлаштирилишига боғлиқлигини ўрганишни ўзимизнинг олдимизга мақсад қилиб қуйдик.

Усуллари: Тадқиқотларни Тошкент Давлат аграр университетининг ўқув ва илмий тадқиқотлар тажриба станциясида вегетацион тажрибалар усулида 10 та қайтарилишда типик бўз тупроқ шароитида ўтказдик. Вегетацион идишлардаги тупроқ намлигини тўла нам сизимининг 50 ва 75% миқдорида сақлаб турилди. Ўғитларнинг йиллик миқдори қуйидагича: N5P4K1.5г/сосуд. Азотли ўғитларнинг муқаррар азот N билан бойитиш даражаси 20% ни ташкил этди.

Натижалар: Тадқиқотларимизнинг натижаларини кўрсатишича тиканли артишок вегетациясини биринчи ярмида ўғит азотини кўп шимар экан. Гуллаш давридан бошлаб эса